

Steinkjer kommune

STEINKJER
åpen, lys og glad

Veteranplan Steinkjer kommune 2018-2021

Vedtatt i Formannskapet 08.03.2018

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	2
1.1	Bakgrunn	2
1.2	Mål.....	2
1.3	Arbeidsprosessen	2
1.4	Evaluering og revidering.....	3
2	Bakgrunnskunnskap	3
2.1	Levekårsundersøkelse	3
2.2	Brukerundersøkelse.....	3
2.3	«Pilotprosjekt Østerdalen»	3
2.4	Forsvarets tilbud.....	4
3	Oppfølging av veteraner og deres familie i Steinkjer kommune.....	5
4	Tiltak.....	6
4.1	Anerkjennelse.....	6
4.2	Kompetanse.....	6
4.3	Samarbeid.....	7
5	Kontaktinformasjon.....	9
	Organisasjon	9
	Kontakt-person.....	9
	Kontaktinfo.....	9
6	Aktuelle lenker	10

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Regjeringens handlingsplan "I tjeneste for Norge" er regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste.

På samme måte som at Norge har et ansvar utover oss selv for å fremme fred, konfliktløsning, humanitært arbeid og en mer rettferdig verden, har samfunnet et tverrsektorielt ansvar for å ivareta skadet personell.

I november 2016 mottok ordfører Gram en mail fra Oberst Ebbe Deraas på vegne av Forsvarets veteraner med anmodning om samarbeid rundt veteranplaner. Arbeidet med en veteranplan for Steinkjer kommune ble da forberedt av kommuneoverlegen. I mars 2017 mottok ordføreren en mail fra seniorrådgiver Ole A. Heintz på vegne av forsvarets veteraninspektører med anmodning om veteranplan, og arbeidet med planen startet.

1.2 Mål

Regjeringens handlingsplan oppfordrer kommunene til å legge vekt på kompetanseheving, forpliktende samarbeid mellom relevante aktører og ivaretagelse av veteraner og deres familier. Steinkjer kommune har derfor som mål:

- Å styrke anerkjennelsen av veteranene
- Øke kompetansen og samarbeidet for å:
 - redusere risikoen for skader
 - bidra til at psykiske skader oppdages, og rask behandling iverksettes
- Bidra til treffpunkter for veteraner

1.3 Arbeidsprosessen

Prosessen har bestått av arbeid i de aktuelle enhetene, arbeid innad i den kommunale gruppen, innspill fra eksterne aktører, og arbeid og diskusjon der både den kommunale gruppen og de eksterne aktørene har deltatt. Det har i tillegg vært gjennomført generell dialog, og et dialogtreff med to veteranorganisasjoner - Milvet MC-N Chapter Innherred og NVIO Inn Trøndelag.

Deltagende aktører har vært:

- Anette Høin, tjenesteenhetsleder NAV
- Karin Grøttum, enhetsleder legevakt og legetjenester
- Bjørn-Atle Blengsli, enhetsleder mestring og oppfølging
- Elisabeth Jonassen/Eva Hermann Haugseth/Kenneth Arntzen, oppvekstsjef
- Gunvor Aursjø, utviklingsjef
- Leif Terje Nilsen, kultursjef
- Trond Marius Fornes, veteran
- Sunniva J. N. Rognerud, kommuneoverlege
- Philip Lautin Jackson, NVIO (Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner)
- Elin Andersen, Familievernkontoret
- Knut Hermstad, RVTS
- Hans M. Waaler, VOP/BUP

- Sissel Eide Fremstad, Forsvarets veteran tjeneste
- Veteranorganisasjonene: Milvet MC-N Chapter Innherred og NVIO Inn Trøndelag

Politiet har fått tilbud om å være med i prosessen, men har i den aktuelle perioden ikke hatt ressurser å avse til dette arbeidet.

1.4 Evaluering og revidering

Ansvar for evaluering og revidering ligger til kommuneoverlegen, og arbeidet skal starten medio 2020 med mål om politisk behandling av ny plan primo 2021.

2 Bakgrunnskunnskap

1. januar 2017 var det registrert 294 veteraner i Steinkjer kommune. I regionen (Verran, Snåsa, Inderøy og Steinkjer) var det registrert 405 veteraner totalt. Det er viktig å merke seg at dette er minimumstall. De før 1948 er blant annet ikke med i tallgrunnlaget.

Målgruppen for planen er «alle norske statsborgere som har deltatt eller deltar i fredsbevarende, fredsopprettende eller statsbyggende innsats i andre land, fra utenriks- justis- og forsvarssektoren». De som har deltatt fra forsvarssektoren, vil benevnes som veteraner.

Det har kommet innspill fra veteranene selv om at det er viktig med en eller flere ildsjeler, som får god støtte i oppstarten når det skal lages treffpunkt. Egnede lokaler og områder er også helt avgjørende. Dette spesielt når en tenker på arrangement som også skal inkludere veteranenes familier. Møtene må ha et positivt fokus der alle typer veteraner kan møte. Det er i tillegg viktig at denne type møter får fast finansiell støtte. Temadager med ulike tema som ikke nødvendigvis er forsvartrettet er positivt.

2.1 Levekårsundersøkelse

Levekårsundersøkelsen blant veteraner fra 2012 viser at veteranene har levekår som er minst like gode som dem det er naturlig å sammenligne med. Det er ingen grunn til å anta at veteraner som gruppe på noen måte har blitt marginalisert som følge av det de har opplevd i tjenesten, selv om mange har hatt til dels svært dramatiske opplevelser. Det skal imidlertid ikke glemmes at for noen fikk tjenesten alvorlige konsekvenser, og noen mistet livet.

2.2 Brukerundersøkelse

Som et resultat av tiltak 55 i den nasjonale handlingsplanen, ble det i 2013 publisert en brukerundersøkelse der veteranene svarer på hva de mener om forsvarets tjenester. Konklusjonen oppsummerer at Forsvarets anerkjennelse og ivaretagelse av veteranene har de siste årene blitt betydelig bedret. Det som kommer frem som beste praksis er det som er dagens praksis i de stående, vervede avdelingene. I følge brukerundersøkelsen får dagens tjenestegjørende veteraner god oppfølging og ivaretagelse fra Forsvaret gjennom egen avdeling og andre tiltak. Brukerundersøkelsen er likevel tydelig på at ikke alle nyter like godt av denne oppfølgingen og ivaretagelsen. Dette gjelder spesielt for stabsoffiserer, observatører og flere mindre fagmilitære miljøer.

2.3 «Pilotprosjekt Østerdalen»

Som en del av handlingsplanen «I tjeneste for Norge» har Elverum og Åmot kommune hatt ansvaret for «Pilotprosjekt Østerdalen» (PØ). Målsetningen for dette prosjektarbeidet har vært å utvikle og prøve ut tiltak som kunne bidra til en mer langsiktig, systematisk og kompetansebasert oppfølging av

veteraner og deres familier. Sluttrapporten kom i 2014. Det konkluderes med at strukturer og ordninger rundt veteranfeltet må ivareta;

- At tjenesteytere i og utenfor helsetjenesten har tilstrekkelig **kompetanse** for å utøve sine oppgaver
- At feltets aktører evner å **samhandle** på en effektiv måte
- God **koordinering** av tiltak som rettes mot veteranen og veteranfamilien
- At fokus på **stresshåndtering og forebygging av stressrelaterte lidelser** hos veteranen og veteranfamilien forsterkes
- At det igangsettes forskning rettet mot familieområdet med utgangspunkt i norske forhold.

Dette kan ivaretas ved å:

- Etablere og forankre regionale fagnettverk med basis i RVTsene med ansvar for formidling (kompetanseheving), faglig støtte og programutvikling innenfor området
- Utvikle kommunen som tjenesteleverandør når det gjelder ivaretagelse og oppfølging av veteranen og dens familie. Barnehage, skole, helsestasjon, PPTjeneste og barnevern må gis tilstrekkelig kompetanse gjennom kursing blant annet fra RVTsene. Det etableres hensiktsmessige samarbeids-, - og samhandlingsordninger mellom kommunen og Forsvaret. BUFETAT gis en mer aktiv rolle når det gjelder oppfølging av forsvarsfamilier
- Kompetansemiljøet i NAV forankres på en måte som sikrer best mulig effekt i egen organisasjon. Med dette menes at deres erfaringer gjøres tilgjengelig for saksbehandlere og NAV lokal. Samarbeidet med relevante aktører i Forsvaret videreutvikles
- Gi familieperspektivet en betydelig prioritet både når det gjelder kompetanseutvikling og forskning

2.4 Forsvarets tilbud

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. De får også tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får også møte andre pårørende.

Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har Forsvaret et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst

har vært. Etter ett år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog.

Forsvarets oppfølgingsplikt avsluttes etter ett år fra hjemkomst. Alle kan likevel når som helst kontakte Forsvaret, for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

Forsvaret har et begrenset helsetilbud til veteraner, som et supplement til det sivile helsevesenet.

3 Oppfølging av veteraner og deres familie i Steinkjer kommune

NAV har i dag ingen spesiell fokus på veteraner, men søker bistand fra kompetansesenteret i Elverum ved behov. Det kan være utfordrende å finne ut om det er erfaringene fra internasjonal tjeneste som er årsak til utfordringer med å stå i arbeidslivet, spesielt i de saker der det er psykiske utfordringer. Er det fysiske skader etter tjeneste er det enklere. NAV er avhengig av at bruker selv eller helsevesenet informerer for å bli oppmerksom på veteraner. NAV har tro på at større fokus på denne gruppen, blant annet med denne planen vil bidra til bedre avdekking og oppfølging av veteranene.

Det har ikke kommet noen tilbakemelding på at noen av fastlegene har et spesielt fokus, eller spesiell kompetanse på veteraner. Fastlegene er imidlertid en gruppe som kommer i kontakt med hele befolkningen, inkludert veteraner, både ved sykdom og andre utfordringer. Det er derfor viktig at fastlegene er observante på at erfaringene noen av veteranene har, kan være bidragende til sykdom og andre problemer i hverdagen. Det er også viktig at veteranene selv overbringer helseopplysninger fra Forsvarets helsetjeneste til fastlegen.

Det er viktig at foresatte informerer barnehage og skole om deltakelse i internasjonal tjeneste. Barnehagene og skolene i Steinkjer har imidlertid ingen særskilte rutiner knyttet til oppfølging av barn og elever hvor foresatte er i internasjonal tjeneste. Eventuelle utfordringer knyttet til belastninger som følge av dette, håndteres derfor innenfor de rutiner som allerede finnes for særskilt oppfølging av barn og elever i barnehagene og skolene samt av de ulike støttetjenestene i kommunen som helsestasjon- og skolehelsetjeneste, PPT mv.

Rustjenesten har i dag ikke noe spesielt tilbud for veteraner, og jobber etter prinsippet om at denne gruppen har krav på samme tilbud som den øvrige befolkning, dersom de blir henvist eller tar kontakt. Skulle en eventuell kartlegging vise at de har behov for spesielle tiltak henvises de videre, og veteranplanen vil bli brukt som verktøy angående støttegrupper og tiltak.

Psykiatritjenesten har heller ikke egne verktøy eller tiltak for veteraner i dag. Tjenesten tar imot henvisninger og behandler de på lik linje med andre som har rett til denne tjenesten. Psykiatritjenesten vil henvise videre om det skulle være behov for ytterligere tiltak.

Veteranorganisasjonene gjennomfører selv medlemsmøter, medlemsarrangementer og veterantreff. Det er i tillegg kameratstøtteamarbeid hvor det drives frivillig, forebyggende arbeid blant veteraner som sliter og deres pårørende.

4 Tiltak

4.1 Anerkjennelse

Tiltak	Ansvar	Tidsramme/økonomi
Tiltak 1-1: 8. mai markering Årlig arrangement der veteraner og deres familier inviteres på frigjørings- og veterandagen med ordføreren som vertskap.	Kultursjef	Varig Er lagt i budsjett
Tiltak: 1-2: Kartlegging av minnesmerker Kommuneantikvaren skal kartlegge veteranmonumenter/minnesmerker, samt plasseringen av disse, og det skal tilrettelegges for at publikum kan stoppe og reflektere.	Kommuneantikvar	2018 Ordinær drift
Tiltak: 1-3: Ny bauta Det skal lages en ny bauta over falne soldater i tiden etter 2. verdenskrig.	Kultursjef Kommuneantikvar Kommunegartner	Klar til 8. mai 2019 60.000,- (må legges inn i budsjett)
Tiltak 1-4: Etablering av felles minnested De to eksisterende bautaene over fallene soldater, samt den nye baten skal samles på et felles minnested i området sør for Kroghbakken/ skytterbanen.	Kultursjef Kommuneantikvar	2019 Må legges inn i budsjett
Tiltak 1-4: Markere FN-dagen 24.oktober FN-dagen markeres på skolene, og avdeling for oppvekst skal aktivt søke å få veteraner til å bidra inn i denne markeringen.	Oppvekstsjef	Varig Ordinær drift
Tiltak 1-5: Steinkjer som garnisonsby Steinkjer har en lang historie som garnisonsby, som per i dag ikke er markert i noe særlig grad. Det skal ses på muligheter for å både bevare og vise frem denne historien.	Kultursjef	2018-2021 Ordinær drift

4.2 Kompetanse

Tiltak	Ansvar	Tidsramme/økonomi
Tiltak 2-1: Dialogmøter med veteranorganisasjonene Kommunen skal skaffe seg oversikt over veteranorganisasjonene og avholde dialogmøter for å utveksle erfaringer og videreutvikle innsatsen.	Kommuneoverlegen	Oversikt 2018 Dialogmøter, varig Ordinær drift
Tiltak 2-2: Benytte veteranenes kompetanse Skolene skal benytte lokale veteraner sin kompetanse inn i undervisningen i forbindelse med FN-dagen.	Oppvekstsjef	Varig Ordinær drift
Tiltak 2-3: Seminar Kommunen skal i løpet av planperioden arrangere seminar i samarbeid med f.eks. RVTS og stressmestringsteamet på Værnes.	Kommuneoverlegen	2018-2021 Ordinær drift

Tiltak 2-4: Deltagelse på fagsamlinger Det skal årlig delta ansatte fra kommunen på RVTS sine fagsamlinger vedrørende temaet.	Enhetsledere ved legevakt og legetjenester, og mestrings og oppfølging	2018-2021 Ordinær drift
Tiltak 2-5: Spre kunnskap Kommunen skal spre kunnskap til befolkningen om tjenester og tiltak overfor veteraner og deres familier. Blant annet utarbeide informasjon på hjemmesiden om tjenester og tiltak.	Fagansvarlig informasjon service	2018-2021 Ordinær drift
Tiltak 2-6: Kunnskap innad i kommunen Kommunen skal spre kunnskap innad i sine egne avdelinger og enheter. Blant annet utarbeide veileder for ansatte som har direkte kontakt med veteraner og/eller deres pårørende i kommunen.	Helsesjef	2018-2021 Ordinær drift
Tiltak 2-7: «Håndbok i militærpsykiatri» FSAN har gitt ut boken «Håndbok i militærpsykiatri» som kan benyttes som en god kunnskapskilde i arbeidet med veteraner og deres familier.	Helsesjefen Oppvekstsjefen	2018 Ordinær drift
Tiltak 2-3: Øke NAV ansatte sin kompetanse NAV har et eget nasjonalt kompetansemiljø for veteraner ved NAV Elverum som kan bistå brukere og lokale kontor i veteransaker. NAV Steinkjer må gjøre dette kompetansemiljøet bedre kjent i sitt fagmiljø, og bruke dette mere aktivt i sitt arbeide i aktuelle saker. Samt ha mere fokus på å stille de riktige spørsmålene for å få kartlagt de som er veteraner.	Tjenesteenhetsleder NAV	Årlig Ordinær drift

4.3 Samarbeid

Tiltak	Ansvar	Tidsramme/økonomi
Tiltak 3-1: Veterankontakt Kommunen skal utpeke en veterankontakt som skal ha oversikt over tilbudet til veteraner i området.	Kommuneoverlege	Utpeke 2018 Oversikt 2018-2021 Ordinær drift
Tiltak 3-2: Kurs Familievernkontoret tilbyr sinnemestringskurs, samlivskurs/Bufferkurs og minikurs i konflikt-håndtering ved foreldrekonflikter. Steinkjer kommune vurderer oppstart av KIB. Informasjon om disse tilbudene må spres og benyttes.	Oppvekstsjef Enhetsledere ved NAV, legevakt og legetjenester, og mestrings og oppfølging.	2018-2021

<p>Tiltak 3-3: Familievernkontoret Familievernkontoret gir tilbud om behandling og rådgiving der det foreligger vansker, konflikter eller kriser i familier. Informasjon om dette tilbudet må spres og benyttes.</p>	Oppvekstsjef Enhetsledere ved NAV, legevakt og legetjenester, og mestring og oppfølging.	2018-2021
<p>Tiltak 3-4: Treffpunkt Siste torsdag hver måned er det pizzatreff på Orion Restaurant i Steinkjer kl 1900 i regi av forsvaret for alle intopsveteraner i distriktet. Frem til et nytt og varig treffpunkt (se tiltak 3-5) er på plass, skal kommunen se på andre egnede lokaler som en midlertidig løsning.</p> <p>De andre torsdagene i måneden er det kaffe for veteraner og deres familie i Hus 38 på Rinnleiret fra kl 1900. Arrangert av MilVet MC Chapter Innherred.</p>	Forsvaret Kultursjef MilVet MC Chapter Innherred	2018-2021 Midlertidig løsning på plass i løpet av 2018. 2018-2021
<p>Tiltak 3-5: Nytt treffpunkt Kommunen skal samarbeide med Sannan Næring AS og aktuelle forsvarsrelaterte organisasjoner for å flytte telthuset på Sannan til en plassering på Kroghbakken. Dette for å lage et egnet møtested også for veteranene, og deres familier.</p> <p>Når bygget er på plass, ønsker Egge museum å samarbeide med aktuelle forsvarsorganisasjoner om varige og/eller kortvarige utstillinger.</p>	Utviklingssjef Kultursjef	2019-2021 Vann, avløp og adkomst - kommunen. Flytting og fundamentering - Sannan Næring AS. Drift og vedlikehold – forsvarsrelaterte organisasjoner og kommunen. Utstillinger - veteranorganisasjonene og Egge museum.
<p>Tiltak 3-6: Formidle kontakt Kommunen skal samarbeide med veteranorganisasjonene for å formidle kontakt med hjelpeapparatet til de som trenger det.</p>	Enhetsledere legevakt og legetjenester, mestring og oppfølging, og NAV.	2018-2021 Ordinær drift
<p>Tiltak 3-7: Økonomisk støtte Kommunen skal gå i dialog med veteranorganisasjonene vedrørende søknad om økonomisk støtte fra kommunens fond ved familiedager, aktivitetsdager, utflukter etc.</p>	Kultursjef	2018-2021

5 Kontaktinformasjon

Organisasjon	Kontakt-person	Kontaktinfo
Milvet MC-N Chapter Innherred	Chapterleder: Terje Wågan	fam.waagan@ntebb.no Tlf 413 05 336
	Nestkommanderende: Knut Laugsand	Knut.laugsand2@ntebb.no Tlf 483 19 201
NVIO Inn Trøndelag	Leder: Carl Ulven	carl.ulven@gmail.com Tlf 950 42 710
	Nestleder: Trond A. Stene	Stene6622@gmail.no Tlf: 458 62 016
	Pizzatreff: Kjell Inge Edvardsen	carinae@hotmail.com Tlf 93264 408
NVIO Trøndelag		http://nvio.no/lokalforeninger/nvio-trondelag/post@nvio.no Tlf 940 12 200
	Leder: Bjørn Jomar Rundhaug	b-rund@online.no 413 26 880
	Nestleder: Morten Angvik-Kristiansen	mortenk2@hotmail.com 934 40 657
SIOPS Skadde i internasjonale operasjoner		http://www.siops.no/post@siops.no Telefon: 22 69 56 50 Veteranforbundet SIOPS Kongensg. 3 0153 Oslo
Kammeratstøtte-telefonen		Tlf 800 48 500 Kameratstotte.no
Veteran møter veteran		http://veteranmoterveteran.no/lysell.kenneth@gmail.com Tlf 936 99 455
Hjemmesonen		http://www.hjemmesonen.no/caroline@hjemmesonen.no Tlf 412 52 457
Forsvarets veteransenter		Tlf 62 82 01 00 veteransenteret@mil.no Bæreiavegen 588, 2208 Kongsvinger
Forsvarets veteranavdeling på Akershus Festing		https://forsvaret.no/tjeneste/veteraner/kontakt veteraner@mil.no Tlf: 800 85 000 (man-fre 08-15)

HV-12, Trøndelag heimevernsdistrikt		Tlf 74 83 67 10 hv-12.kontakt@mil.no Postadr.: Trondheim/Værnes Mil, 7450 Trondheim Besøksadresse: Værnes garnison, 7450 Stjørdal
	Ole Hermod Sandvik	ole.hermod.sandvik@stjordal.kommune.no
Luftkrigsskolen Trondheim		Persaunvegen 61, 7046 Trondheim Tlf: 03003
	Oberst Rune Gaustad	rune.gaustad@lksk.mil.no
Forsvarets grønne linje		800 30 445

6 Aktuelle lenker

[I tjeneste for Norge](#) – Regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste

[Veteranplan – I tjeneste for Norge med bosted Trondheim](#)

[Veteranplan for Fosen – til beste for veteraner og deres familier](#)